

A Kúria a dr. Somogyi Orsolya ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Becsei Zoltán ügyvéd által képviselt alperes ellen - amely perbe az alperes pernyertessége érdekében az beavatkozott - kártérítés iránt az Egre Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál 4.M.731/2009. szám alatt megindított és másodfokon az Egre Törvényszék 2.Mf.25.335/2013/8. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2014. október 29. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Kúria az Egre Törvényszék 2.Mf.25.335/2013/8. számú ítéletének azon rendelkezését, amellyel az Egre Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.M.731/2009/70. számú ítéletében megítélt 3.000.000 (hárommillió) forint nem vagyoni kártérítést meghaladó keresetet elutasító rendelkezését helybenhagyta, az elsőfokú ítéletre, valamint a másodfokú perköltség viselésre vonatkozó rendelkezésekre is kiterjedően hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot a 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forintot meghaladó nem vagyoni kártérítés iránti kereset vonatkozásában új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Egyebekben a jogerős ítéletet nem érinti.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek - tizenöt nap alatt - 7.000 (hétezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

A feljegyzett fellebbezési illetéket az állam viseli.

A háztartási és ápolási, gondozási költsége iránti vagyoni kártérítésre vonatkozó felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasítja. E körben a felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

A Kúria a hatályon kívül helyezett rendelkezés vonatkozásában a felek felülvizsgálati eljárási költségét 15.000 (tizenötezer) forintban és 4.050 (négyezer-ötven) forint áfában, a felülvizsgálati eljárás illetékét 150.000 (egyszázötvenezer) forintban állapítja meg.

I n d o k o l á s

A felperes keresete a 2009. április 27-én bekövetkezett üzemi balesetéből eredő 5.000.000 forint nem vagyoni, 480.949 forint vagyoni kártérítés kamatokkal történő megfizetésére, valamint járadékként 2009. augusztus 1-jétől gyógyszerköltség, közlekedési többletköltség megfizetésére irányult.

Az eljárás során az elsőfokú bíróság ideiglenes intézkedéssel kötelezte az alperest 500.000 forint kártérítés megfizetésére.

Az Egre Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.M.731/2009/70. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 182.635 forint kártérítést és ennek 2009. április 29-étől járó törvényes kamatát, valamint 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítést. Kötelezte az alperest 637.000 forint lejárt, és 2013. március 1-jétől járó havi 15.000 forint járadék megfizetésére. Ezt

meghaladóan a keresetet elutasította. Marasztalta az alperest a felperes perköltségében, valamint kötelezte a le nem rótt kereseti illeték és az állam által előlegezett költség megfizetésére.

A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes balesete akként következett be, hogy az általa használt gép mosójából az elhasználódott hűtővizet szivattyúzta le egy erre rendszeresített kocsira szerelt 200 literes hordóba. A megtelt hordó szerszámosóhoz kiürítés céljából történő tolatása közben egy vízvető emelkedőn a kocsi megbillent, a hordó felborult, a felperes egyensúlyát veszítve hanyatt esett. A baleset következtében három hátcsigolya és bal csukló orsócsont törését szenvedte el.

A sérülést követő napon a felperest megműtötték, melynek során a csigolyatest törését rudas csavaros törésrögzítő beépítésével, saját csont átültetésével látták el. Ezzel összefüggésben 2009. május 10-éig kórházi ellátásban részesült. 2010. február 10-én ismételten műtét vált szükségessé a fémanyag törése miatt, ennek következtében február 23-áig volt kórházi kezelés alatt. A felperesnél a baleset során elszenvedett sérülések közül a csigolyatörés utáni állapot 20 %, a poszttraumás stresszszavar 30 % egészségkárosodást okoztak, amely 44 %-os össz-szervezeti egészségkárosodásnak vélelmezhető, és ez 50 %-os munkaképesség-csökkenésnek felel meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában kiemelte, hogy az 1992. évi XXII. tv. (Mt.) 174. § (1) bekezdés alapján a munkáltató a kár bekövetkezéséért felelős, a mentesüléséhez szükséges körülményeket nem bizonyította. Nem a mentesüléséhez, hanem a kármegosztás alkalmazásához szükséges a károsult közrehatása, azaz jelen esetben az utasításellenes munkavégzés megállapítása. A felperes első alkalommal végezte a balesethez vezető tevékenységet, a hűtővíz szállításáról nem volt utasítás, tehát nem állapítható meg a részéről kötelezettségszegés. Az alperes az Mt. 177. § alapján az elmaradt jövedelmet, a dologi kárt, felmerült költséget, és a nem vagyoni kárt is köteles megtéríteni.

Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kár vonatkozásában orvosszakértői bizonyítást rendelt el a balesettel összefüggő egészségkárosodás megállapítása érdekében. F.B. igazságügyi orvosszakértő 20 %-os egészségkárosodást állapított meg, mellyel egyetértett az S. I.B.I. is azzal, hogy K.É. igazságügyi elmeorvos szakértő további 30 %-os egészségkárosodást vélelmezett poszttraumás stresszszavar miatt. Az összes egészségkárosodást 44 %-ra értékelték a szakértők. Egyetértettek abban, hogy a felperes nem végezhet nehéz és gerincet terhelő, közepesen nehéz munkákat, kerülnie kell a pszichés megterheléssel járókat is. A pszichés megbetegedése miatt indokolt pszichiátriai kezelés igénybevétele.

A nem vagyoni kár összegszerűségének megállapításánál az elsőfokú bíróság a pszichés károsodást figyelmen kívül hagyta, mert a felperes semmilyen kezelést nem vett igénybe, kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget. A beszerzett bizonyítékok mérlegelése során figyelembe vette a felperes családi körülményeit

is, és 3.500.000 forint összegben állapította meg a nem vagyoni kártérítést azzal, hogy ez az összeg áll arányban a bekövetkezett hátránnyal. Ebből az összegből 500.000 forint már az ideiglenes intézkedéssel kifizetésre került, ezért 3.000.000 forint megfizetésére kötelezte az alperest. Késedelmi kamatot nem számított fel, mert a nem vagyoni kártérítés összegét az ítélethozatalkori értékviszonyoknak megfelelően rögzítette.

A költségek vonatkozásában elfogadta a kórházi felszereléssel kapcsolatos, a látogatási költségként, a 3 havi gyógyszerköltségként, a rezsi többletköltségként és a derékszorító alkalmazásával összefüggésben előterjesztett igényeket. Alaptalannak találta azonban a figyelmességi csomag, valamint a gondozási költség iránti igényt, mert a felperes saját nyilatkozata szerint senkinek sem fizetett az ápolásért. A szakvélemények szerint a felperes nem volt ágyhoz kötött, ápoló, gondozó segítségére nem szorult. Nem tartották indokoltnak a szakértők, és ezért az elsőfokú bíróság elutasította az élelemfeljavítás címén igényelt költséget és az egészségügyi ágy költségét. Indokoltnak tartotta havi 10.000 forintos összegben a gyógyszerköltségekre járadék megállapítását, és közlekedési többletköltségként 5.000 forint havi járadékot is megítélt.

A felperes a fellebbezésében sérelmezte a vagyoni károk vonatkozásában a háztartási kisegítőre, az élelemfeljavításra és az egészségügyi ágyra vonatkozóan hozott elutasító rendelkezéseket, a nemvagyoni kártérítés iránti keresete marasztalási összeget meghaladó elutasítását.

Az alperes és a beavatkozó a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

Az Egri Törvényszék 25.335/2013/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kötelezte a felperest az alperes javára 25.000 forint másodfokú perköltség megfizetésére. Megállapította, hogy a fellebbezési illetéket az állam viseli.

A másodfokú bíróság a Pp. 253. § (3) bekezdés alapján a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között vizsgálta felül az elsőfokú ítéletet, így nem érintette a gyógyszer- és közlekedési költségekkel összefüggésben megállapított járadékot, illetőleg a megítélt kórházi felszereléssel felmerült, a látogatási, a gyógyszer, a rezsitöbbletköltséget és a derékszorító árát.

Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában helyesen mérlegelte a bizonyítékokat. A felperes baleseti eredetű egészségkárosodása a balesetet követően és az eljárás során elvégzett több szakértői vizsgálat alkalmával is azonos volt. A balesetet követően bekövetkezett egyéb természetes kórokú egészségkárosodás a munkáltatóra nem hárítható át, az újabb, nem a balesettel összefüggő megbetegedésekért a munkáltató kárfelelőssége nem áll fenn.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítette azzal, hogy a felperes pszichés károsodása

közvetett módon okozati összefüggésben áll a bekövetkezett balesettel, mert annak feltárására a balesetet évekkel követően került sor. A felperes pszichés betegségével kezelésekre nem járt, így egyetlen szakértői véleményből határozott okozati összefüggés nem állapítható meg, mert a megbetegedéshez vezető okok nem kerültek feltárásra.

A másodfokú bíróság szerint a nem vagyoni kártérítés összege megfelel az ítélethozatalkori értékviszonyoknak, és ezen összeggel kompenzálható a felperes egészségkárosodása. Ugyanakkor a Pp. 156. § (8) bekezdésére figyelemmel rögzítette, hogy a jogerős ítélettel egyidejűleg az ideiglenes intézkedés a hatályát veszti, vagyis a nem vagyoni kár mértéke az elsőfokú ítélet indokolásában megállapítottal szemben nem 3.500.000 forint, hanem csak a rendelkező részben írt 3.000.000 forint.

A másodfokú bíróság rögzítette, hogy a felperes ápolási, háztartási kisegítői tevékenységre tekintettel járadékot a keresetében nem igényelt, így alaptalanul fellebbezett e körben.

A költségek vonatkozásában a másodfokú bíróság megállapította, hogy a bizonyítékok mérlegelése helyesen történt a szakértői véleményekre és a meghallgatott tanúk vallomására is figyelemmel.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a másodfokú ítélet „megváltoztatásával” az alperes 5.000.000 forint nem vagyoni, és 480.949 forint vagyoni kár és ezek kamatai, valamint az első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére kérte az alperes kötelezését.

Jogsabálysértésként a Pp. 206. §, 253. § (3) bekezdése, a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdése megsértésére hivatkozott.

Álláspontja szerint a másodfokú bíróság megsértette a fellebbezéshez kötöttség elvét. Az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező részében az alperest 3.000.000 forint nem vagyoni kár megfizetésére kötelezte, azonban az indokolásából kiderül, hogy erre azért került sor, mert az ideiglenes intézkedés folytán kifizetett 500.000 forintot a nem vagyoni kár 3.500.000 forintos összegébe beszámította. Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes élt kizárólag fellebbezéssel, a nem vagyoni kár összegének felemelését kérte. Az alperes az első fokon megítélt 3.500.000 forint nem vagyoni kár összeget nem támadta. Ezért a másodfokú bíróság azt 3.000.000 forintra nem szállíthatta volna le.

A Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdése alapján az alperes köteles a felperesnek a teljes kárát megtéríteni. A nem vagyoni kár körében ehhez a felperes baleset előtti életkörülményeit és az egészségi állapotát, panaszait kell összevetni a baleset utánival. A második műtétét követően a baleset után az 0. 70 %-os rokkanttá nyilvánította, és a perben eljáró szakértő is kijelentette, hogy a balesete az attól független elváltozásokat is súlyosbította, panaszossá tette. Ezt a tényt azonban a bíróságok a nem vagyoni kár összegének meghatározásakor nem értékelték. Nem vették továbbá figyelembe a felperes pszichikai állapotában a balesettel összefüggésben keletkezett súlyos egészségromlást. A kárenyhítésen

belül kellett volna vizsgálni, hogy az adott helyzetben a felperestől milyen magatartás várható el, a kezelések milyen plusz teherrel (költség, idő, utazás) jártak volna, a felperes a munkája mellett ezt teljesíteni tudta volna-e, vagy sem. Tévedtek a bíróságok, amikor a nem vagyoni kár után kamatot nem ítélték meg, hiszen a kártérítés azonnal esedékes, és azzal a kár bekövetkeztétől az alperes késedelembe esett. A megítélt kárösszeg sem tette indokolttá a kamat mellőzését.

A másodfokú bíróság tévesen utasította el az ápolási és gondozói tevékenység kompenzációjára kért kártérítést, mert az ellenérték nélkül a hozzátartozók által végzett ápolási, gondozói, háztartási munkák értékét is köteles a munkáltató megtéríteni. Iratellenes a másodfokú bíróság megállapítása, miszerint a segítőkre a felperes nem volt rászorulva, mert a perbeli orvosszakértői vélemény szerint a felperes a nehéz és a gerinc terhelésével, guggolással járó közepesen nehéz fizikai munkák ellátására nem alkalmas.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

A Pp. 272. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni - a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja.

A felperes felülvizsgálati kérelmében az alperes keresete szerinti marasztalását kérte a vagyoni károk vonatkozásában. Érvelést azonban csak az ápolás, gondozás, és a háztartási kisegítés körében adott elő. Ezért a Kúria a jogerős ítéletet a vagyoni kártérítés vonatkozásában csak e körben vizsgálhatta felül.

A felperes az ápolás és a gondozás vonatkozásában felülvizsgálati kérelmet nem terjeszthetett elő [Pp. 271. § (1) bekezdés a) pont], mert ezen igényét elutasító ítéleti rendelkezés fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett.

A felperes első fokon a tárgyalás berekesztését megelőzően a 2011. április 12-én írásban benyújtott és 13-án a tárgyaláson kiegészített keresetét tartotta fenn (jegyzőkönyv, irat). Ebben a vagyoni károknál a 480.949 forint összegen belül gondozás költségeként kért 128.000 forintot, továbbá a baleseti járadékok cím alatt háztartási és ház körüli munka címén 2009. augusztus 1-jétől 20.000 Ft/hó összeget.

A fellebbezése indokolása (irat) mind a járadék, mind a költségek tekintetében a háztartási és a ház körüli kisegítő igénybevétele miatti kárai megtérítésére vonatkozott. Így annyiban helyes a másodfokú ítélet, hogy háztartási kisegítés, ház körüli munka jogcímen költség iránti igény a vagyoni károk körében a felperes részéről nem volt előterjesztve. Ezért a fellebbezés e körben megalapozatlan volt.

Tévedett azonban a másodfokú bíróság, amikor a háztartási kisegítés

miatti járadékigényről is ugyanezt állapította meg, ez ellentétes a csatolt keresetpontosítással. Ugyanakkor a felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet a háztartási kisegítés iránti járadék elutasítása vonatkozásában nem támadta, a költségként igényelt vagyoni károk megtérítésére kérte az alperes kötelezését. Ezért a Kúria a jogerős ítéletet a járadék körében nem érinthette a Pp. 275. § (2) bekezdés alapján.

Alapos a felülvizsgálati kérelem a nem vagyoni kár vonatkozásában. A másodfokú bíróság a Pp. 253. § (3) bekezdésének, valamint a 156. § (8) bekezdésének a megsértésével hozta meg az ítéletét.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából kitűnik, hogy a nem vagyoni kártérítés összegét 3.500.000 forintban állapította meg, de a rendelkező részben azért kötelezte az alperest 3.000.000 forint megfizetésére, mert ebbe beszámította az ideiglenes intézkedés alapján alperes által megfizetett 500.000 forintot. Az elsőfokú bíróság összegszerűségről hozott döntése tehát egyértelmű, bár a beszámításról hozott rendelkezést - jogellenesen - nem a rendelkező részben rögzítette.

Az ítélettel szemben csak a felperes élt fellebbezéssel, amelyben a 3.500.000 forint megítélt nem vagyoni kártérítés 5.000.000 forintra történő felemelését kérte. Az alperes és a beavatkozó sem terjesztett elő a 3.500.000 forint nem vagyoni kártérítés leszállítása vagy annak elutasítása iránt fellebbezést. A Pp. 156. § (8) bekezdés helyesen akként szól, hogy ha az elsőfokú bíróság az ideiglenes intézkedéséről szóló határozatát ítéletében (permegszüntető végzésében) nem helyezte hatályon kívül, az elsőfokú ítélet (permegszüntető végzés) jogerőre emelkedésével az ideiglenes intézkedés a hatályát veszti.

A törvényszék az első fokú ítéletet fellebbezett részében helybenhagyta, de elmulasztotta annak a rendelkező és indokolási része közötti ellentmondásnak a fellebbezési korlátokra tekintettel történő feloldását. A Kúria a felülvizsgálati kérelem alapján ezt a jogsértést akként orvosolta, hogy megállapította, 3.500.000 forint nem vagyoni kártérítés összegével emelkedett jogerőre az elsőfokú ítélet.

A felperes alappal hivatkozott a nem vagyoni károsodása vonatkozásában a bizonyítékok nem megfelelő mérlegelésére. Az első- és a másodfokú bíróság a perbeli szakvélemények alapján állapította meg a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása mértékét 44%-ban (amely megfelel 50 % munkaképesség-csökkenésnek), továbbá ezen belül a gerincsérülésből eredő baleseti eredetű 20 %-os, és a poszttraumás stresszavar miatti 30 %-os egészségkárosodást. Az elsőfokú tárgyalás berekesztését megelőzően azonban a felperes újabb peradatként csatolta a H. Megyei Kormányhivatal Rehabilitációs Szakigazgatási Szerve 2012. november 6-án kelt orvosi véleményét, amely szerint össz-szervezeti egészségkárosodása 70 %, össz-baleseti egészségkárosodása 26 %, rész-egészségkárosodásán belül a mozgásszervi 68 %, a szív- és érrendszeri 6 %.

A felperes első fokon már hivatkozott az egészségromlására, és e körben a bíróság a jegyzőkönyvben foglaltan meghallgatta H.GY. igazságügyi orvosszakértőt, aki előadta, hogy „az elszenvedett baleset az ágyéki gerincszakaszi panaszokért felelős. Az össz-egészségkárosodást azonban ez csak részben határozza meg. A többi az természetes kórokú megbetegedés következménye. Az ágyéki gerinctünetek csak közvetett módon hathatnak közre. Az lehetséges, hogy emiatt más gerincszakaszi megbetegedése is súlyosbodhat. A meglévő panaszokat esetlegesen ez súlyosbíthatja. A korral a gerincelfajulás természetszerűen, törvényszerűen bekövetkezik, de a deformálódás nem feltétlenül a korral jár együtt. A panaszokat a pszichés állapot befolyásolhatja. Életmód a panaszokat szintén súlyosbíthatja A mozgásszegény életmód izomgyengeséghez vezethet, ami a tüneteket felerősítheti”.

A felperes a fellebbezésében is utalt ezen egészségromlásra, és ezzel kapcsolatosan a perben tett fenti orvosszakértői nyilatkozatra. E körben azonban az eljáró bíróságok a tényállást nem tárták fel [Pp. 206. § (1) bekezdés]. Elmaradt annak vizsgálata, hogy a felperesnél az ítéletek meghozatalakor milyen mértékű össz-szervezeti egészségkárosodás volt véleményezhető, ebben a baleset és a természetes kórokú megbetegedések milyen mértékben hatottak közre, és milyen panaszokat okoztak, a természetes kórokú megbetegedéseket a baleseti eredetű egészségkárosodás, köztük a pszichés megbetegedés mennyire súlyosbította, utóbbi milyen egészségkárosodást okozott, e vonatkozásban mennyire hatott közre a felperes azzal, hogy a szükséges kezeléseket nem vette igénybe, a felperes által hivatkozottak a kárenyhítési kötelezettsége elmulasztásában mennyiben játszottak szerepet.

Az elsőfokú bíróság az első fokon jogerőre emelkedett 3.500.000 forint nem vagyoni kártérítés összegének megállapításakor a pszichés károsodást nem vette figyelembe. A másodfokú bíróság pedig azzal hagyta helyben az elsőfokú bíróság nem vagyoni kártérítésről hozott döntését, hogy megállapította, miszerint a pszichés megbetegedéshez vezető okok nem kerültek feltárásra.

Mindezek alapján a Kúria a törvényszék nem vagyoni kártérítésről hozott, a 3.500.000 forint összeget meghaladó elutasító döntését az elsőfokú ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és e körben az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította a Pp.275. § (4) bekezdés alapján.

A megismételt eljárásban a fenti körben a felperesre háruló bizonyítási teher mellett kell a bizonyítási eljárást lefolytatni annak érdekében, hogy a felperes élethez, testi épséghez és egészséghez fűződő személyiségi joga mennyiben sérült a balesettel összefüggésben, és az e körben a már értékelteken túl milyen egyéb - a felperes által hivatkozott - nem vagyoni károsodást eredményező körülmények tárhatók fel, és ennek figyelembevételével a már megítélt 3.500.000 forint nem vagyoni kár alkalmas-e azok kompenzálására.

A Kúria a háztartási költségekre, az ápolás és gondozásra vonatkozó felülvizsgálati kérelem elutasítása tárgyában a Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontjára alapítottnan hozta meg döntését, míg a jogerős ítéletnek a felülvizsgálati kérelemmel nem érintett rendelkezéseit (az élelemfeljavítás, az egészségügyi ágy költsége vonatkozásában) nem érintette.

A pernyertesség-pervesztesség arányának másodfokon történő megváltozására tekintettel a Pp. 81. § (1) bekezdés alapján kötelezte a másodfokon jogerőre emelkedett rendelkezések vonatkozásában a felperest az alperes perköltségének a megfizetésére, míg a munkavállalói költségkedvezményre jogosultsága folytán a le nem rótt fellebbezési illetéket az 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli. A hatályon kívül helyezett rendelkezések vonatkozásában a Kúria a felülvizsgálati eljárás illetékét és költségét csak megállapította a Pp. 275. § (5) bekezdés alapján azzal, hogy annak viseléséről az új határozatot hozó bíróság dönt.

Budapest, 2014. október 29.

Dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, előadó bíró

Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

Dr. Bagjos Csaba s.k. bíró

A kiadmány hitelül:Nné tisztviselő